

Bava Metzia (71b)

The Gemara clarifies the Baraisa:

עַרְב לְמֵאן — **To whom** may one act as a **guarantor** (for a Jewish borrower) on an interest-bearing loan? Is it to a Jewish lender or to a gentile lender? — **If you will say** that one can act as a **guarantor to** a lender who is a **Jew**, — **but we have learned in a Mishnah:** — **The following persons violate a negative commandment** with regard to an interest-bearing loan: — **the lender, the borrower, the guarantor and the witnesses.** Thus, it is forbidden to act as a guarantor in an interest-bearing loan between Jews. — **Rather**, the Baraisa means that one may act as a guarantor for a Jewish borrower **to a gentile** lender.

The Gemara asks:

וְכִינּוּן דְּדִינֵיהּ דְּנִכְרִי — **But since gentile law dictates** — **that [the lender] goes directly to the guarantor**, rather than the borrower, to claim the debt, and the guarantor must pay him the principal and interest, — **when the guarantor subsequently claims it from the borrower it is he who is taking the interest from him**, and it ought to be forbidden. — ? —

The Gemara answers:

אָמַר רַב שֵׁישִׁישׁ — **Rav Sheishess said:** — **The Baraisa is referring to a case where [the gentile] took upon himself to be governed by Jewish law** with respect to this loan, and thus he would not claim directly from the guarantor.

ערבות (העכו"ם נתן הכסף ללוה)

ש"ך (קע, א) - [ערבות סתם] הרי זה מותר, לא מיבעי הלוהו ק' בק"נ אלא אפילו התנה עמו לתת לו כך וכך לחודש.

ברית יהודה (לד, סק"ד) - כמ"ש רש"י דבההוא שעתא דפרע כבר הוא חייב לעכו"ם כל הממון בין קרן ובין רבית והכל כקרן ועכשיו הוא מלוה לישראל.

ט"ז (קע, ב) - האי איסור דערבות אם נעשה באיסור מקרי צד אחד ברבית דבשעה שנעשה הערבות באיסור לא היה האיסור בודאי דאפשר שהלוה בעצמו יפרע להעובד כוכבים ולא יהיה שום איסור מן לווה לערב.

משנת רבית (טו, ז) - ישראל שנעשה ערב קבלן באיסור צריכים הערב והלוה להשתדל שרק הלוה בעצמו ישלם להעכו"ם, ולא יבא לידי כך שהערב ישלם. דכל הטעם שאסור להיות ערב קבלן משום דכיון דהמלוה יכול לתבוע את מי שירצה אמרינן דמי שפורע לבסוף נעשה הלוה של העכו"ם למפרע, לכן אם הערב ישלם לבסוף ויחזור ויגבה הקרן והרבית מהלוה אז איגלאי מילתא למפרע שהוא (הערב) הוה הלוה כלפי העכו"ם וחזר והילווה המעות ללוה ברבית ואסור.

משיב הלכה (כב, עמ' לג) - אפשר לומר דהנה הנקודות הכסף חידש בסימן ק"ע חידוש גדול דאין איסור לישראל להיות ערב בעבור הריבית אפילו בערב שלוף דוץ וודאי ליכא איסורא כלל דאטו אסור לומר אני אתן לך רבית או לחייב את עצמו לתת רבית וודאי ליכא איסורא אלא לתת הרבית... אבל הט"ז חולק על זה וסובר דעובר משעת שומא בכל אופן... ואם כן אם הישראל הראשון שולח את הריבית להבאנק ישר אם כן אינו נותן הריבית להמלוה שלו רק אסור לכתחילה לעשות כן לדברי הט"ז בסימן ק"ע, אבל הט"ז בעצמו בסימן ק"ס וגם הש"ך בנקוה"כ סוברין שאין אסור בהבטחה בלבד ואפשר לסמוך עליהן ובפרט שהרי אינו רק אבק רבית דערב קבלן אינו רק אבק רבית.

שליחות (העכו"ם נתן הכסף לשליח)

שלחן ערוך (יורה דעה קסח-ט, יז) - ישראל שאמר לחבירו לזה לי מעות מעכו"ם ברבית, אם נתן לו משכון ללות עליו אם אחריות העכו"ם על המשכון בלבד ולא על השליח כלל הרי זה מותר לשליח ליקח הרבית וליתנו לעכו"ם ואם לא נתן לו משכון אסור אלא אם כן אמר לו לזה לי מעות ברבית מהעובד כוכבים על שמי והאמינו העובד כוכבים והוא סומך על הלוח ולא על השליח.
רמ"א - ועיין לקמן סימן ק"ע אם מותר לשליח להיות ערב.

ש"ך (קסח-ט, נא) - והטור לא הזכיר שיהא אחריות העובד כוכבים על המשכון לבד אלא כתב שתמא שהעובד כוכבים סומך על משכונו, ונראה לי דמיירי שהמשכון הוא טוב דאז מסתמא הוא סומך על המשכון לבד ולא על השליח, והר"ן ומחבר מיירי כשאין המשכון טוב כל כך ולפיכך כתב בבית יוסף דצריך שיאמר לו איני משתעבד לך כלל ולא יהא אחריותך אלא על המשכון הזה.

ערבות ושליחות ביחד

ש"ך (קסח-ט, נב) - היינו לומר שלא יתבענו מדין לזה ולדעת הר"ן אף מדין ערב קבלן שלא יתבענו.

חוות דעת (קסח-ט, לב) - ואף דהר"ן מתיר לישראל להיות ערב קבלן כמבואר בסימן ק"ע, היינו כשהלוח בעצמו מקבל המעות מה שאין כן הכא שהערב קבלן מקבל המעות.
חוות דעת (קע, ח) - בישראל [שליח] שלוח מעובד כוכבים לישראל על משכון, צריך שלא יסמוך העובד כוכבים על השליח אף מדין ערב קבלן... דהעובד כוכבים אף שיש משכון בידו אפשר שיתבע השליח ולא ירצה לגבות מהמשכון.

משיב בהלכה (כב) - היוצא מכל זה שאם אחד לזה בשמו לחבירו אם אין לו משכון טוב בוודאי אסור, ואם יש לו משכון טוב השוה קרן והריבית מותר ללות על שמו אם אין האחריות רק עליו וגם אינו ערב קבלן.

מנחת יצחק (ד, יט, יב) - כל זה תלוי במציאות ואם לפי מצב הענינים לא הוי כן שוב גם בלתי הא דבלאו הכי לא הוי רק חשש דרבנן מותר להיות ערב קבלן.

מארטגעדזש

משנת רבית (טו, סק"ח) - בזמנינו כשלוין לצורך קניית בית וכדומה דעיקר סמכות הבנק היא על הבית... משום הכי יש צד להתיר להיות ערב קבלן בעד הלואה כזו... מיהו יש להזהר בזה משום שלפעמים אין הבנק סומכים על המשכון במקום שיתכן שזיל ולפעמים יודעים שלמכור בית זה יהיה תלוי בהוצאות ושאר קושיים ובפרט כשהנידון הוא בית ציבורי כמו ישיבה או בית הכנסת.

משיב ההלכה - הלא מי שלוקח את הלואה על שמו חותם את האפליקעשען והם כמובן לא מכירים רק אותו, ואם כן הרי הוא ערב קבלן... רק באמת אין הדבר כך שמטעם החוק צריכין הן לגבות קודם מהבית ואם רוצים לגבות ממנו הן צריכין לילך לערכאות לקבל רשות על זה והוא יכול ליטעון שיגבו מהבית... ואם כן הוא רק ערב סתם שממנו גובין רק אחר שגובין מהבית משכנתא של חבירו ומותר.

משפט הרבית (ה, סק"א, בשם שבט הלוי) - החוות דעת לא התיר רק באופן שהזכיר השליח שם הלוח ואין הוא הלוח כלל רק שאתה רוצה לאסור משום שקיבל עליו אחריות כערב קבלן על זה אומרים שאם במציאות לא יגבה ממנו רק (מהערב) [מהלוח] הרי זה מותר, אבל במציאות של המארטגעדזש שלא הזכיר שם הלוח אלא כלפי הבאנק הרי הוא הלוח גמור וגם יכולין לגבות ממנו תחילה אין להתירו מטעם דבמציאות גובין מהבית דהרי סוף סוף איך פקע מיניה שם לוח.